

Anna Kinberg Batra: Sommartal på nationaldagen 2015

Talare

Anna Kinberg Batra
Partiledare, Moderaterna

Datum

6 juni 2015

Plats

Mosebacketerassen, Stockholm

I dag firar vi Sverige. En nation, som om den själv hade fått välja, kanske skulle ha satt in en annons med texten ”uppvaktning undanbedes”. Det var länge sedan vi fick längta så efter junisolen som vi har gjort i år, men i dag, när vi samlas här, på Skansen där borta på andra sidan vattnet och runt om i landet och äntligen känner, eller åtminstone hoppas, att sommaren kan börja, då är det lätt att vara glad över att vara svensk, att få leva i Sverige. Då hissar vi gärna vår blågula flagga och sjunger Du gamla du fria.

Olika länder har olika historia kring sina nationaldagar. Hos oss började det för snart hundra år sedan med att en grupp medborgare började fira svenska flaggans dag på Skansen. Den 6 juni valdes både för att Gustav Vasa valdes till kung den dagen och för att 1809 års regeringsform skrevs under det datumet. I dag är det lördag och många är lediga ändå, men i år kan vi också fira lite extra att det nu är 10 år sedan nationaldagen blev helgdag.

Både formerna och anledningarna till att vi firar Nationaldagen har förändrats genom åren. En del består, annat utvecklas och tillkommer. Vi firar historia, samling och samförstånd – värden som består och som jag hoppas vi kommer förknippas med länge. Vi välkomnar nya medborgare.

Sverige är också, och har alltid varit, en nation i rörelse, en nation i ständig utveckling. Vi tar intryck från resten av världen – och vi gör också avtryck. Det är vi – och ska vara – stolta över.

Sverige är ett av världens bästa länder att födas, växa upp och leva i. Vi är inte så märkvärdiga för det, men en sån här dag kan man faktiskt kosta på sig att tänka lite på den saken. Och på att det inte alltid har varit så.

I tv-arkivet finns en snart hundra år gammal filmsnutt från första gången

svenska flaggans dag firades. Det är nästan bara män på de bilderna. Förutom några enstaka kvinnor, de sitter på läktarna. De flickor som följde med sina föräldrar och viftade med flaggan tyckte säkert dagen var spännande. Men mamman, om hon var gift, var inte myndig. Hon saknade då de rättigheter till sin kropp, till sin hälsa, till plats i arbetslivet och samhället, till möjligheten att självständigt göra sina livsval som vi i dag betraktar som självklara, och som många flickor och kvinnor runt om i världen fortfarande inte har.

För 100 år sedan reste fortfarande många svenskar till Amerika för att söka ett bättre liv. Tusen och åter tusen människor gav sig ut på ett stormigt hav till ett okänt land, och längtade efter det som människor i alla tider och i alla delar av världen alltid har längtat efter. Bröd för att slippa känna hunger. Jobb för att kunna bygga en bättre framtid. Frihet att forma sina liv.

Ingen lämnar i dag Sverige av sådana orsaker. För Sverige är ett bättre land i dag än det var då. De framstegen är värda att fira. Vi kan vara stolta över att rankas högt bland länder när man mäter faktorer som mångfald, miljö, jämlikhet, jämställdhet, öppenhet, och tillit. När World Economic Forum jämför utvecklade länder sammanfattar de Sverige i en mening: "Det blir inte mycket bättre än i Sverige."

Men det kan det visst bli. Vi ska inte trona på fornstora dar. Vi kan fira i dag att vi har det så bra som vi har det. Men Sverige är inte färdigt. Sverige kan mer.

Det som förenar oss som firar i dag är att vi älskar Sverige. Vårt land är ett hem för många, en plats för gemenskap och en plats för mångfald. Besökare från andra länder är ofta imponerade av vår vackra natur.

Men människor som kommer hit berättar också om annat som gör Sverige till ett bra land att leva i. Vi har haft fred länge, både med varandra och med våra grannar.

För i ett litet land i norr som har haft fred i 200 år behöver man samtidigt påminna om att för många svenskar ligger inte kriget 200 år bort. För 70 år sedan flydde många hit undan ett brinnande Europa. För 25 år sedan härjade kriget återigen i Europa och Sverige blev en fristad för många som flydde från

Balkan. Nu möter vi åter en orolig omvärld med konflikter i Irak och Syrien. Även den här gången ska Sverige vara ett land som hjälper människor i nöd.

Stabilitet kan låta tråkigt, men det är under sådana villkor människor kan växa. Den som är trygg vågar satsa på morgondagen. Den som är trygg vågar lita på sin granne. Den som är trygg vågar möta det ännu okända, och göra det till sitt.

Ansvar. Ordning och reda. Det är sådant som i vår tid skapar stabilitet och trygghet, och som är en grund för det vi kallar svenskt. Vi har lärt oss att spara i ladorna för att klara den kalla vintern. Fast på modern svenska säger vi ”stabila offentliga finanser”.

Det gör oss uthålliga. Det gör oss trygga. Det gör att vi kan satsa på framtiden. Och det ger oss frihet att växa som nation och som individer. För trygghet är en förutsättning för frihet.

Det är nog inte en slump att vi samlas till nationaldag när dagarna är som längst och sommaren står för dörren. När kvällarna blir ljusare. När vi inte försöker förklara för varandra hur härligt det är med olika årstider, utan tänker mer på att den ljusare av dem antligen är här.

Men det är nog flera än jag som har vaknat upp en gråmulen novembermorgon och undrat hur de tänkte, våra förfäder, när de började vandra för att hamna uppe i den kalla Norden. Det kräver rätt mycket viljestyrka att möta dagen när vädrets makter tycker att piskande regn eller bitande minusgrader är karaktärsdanande. När barnen ska lockas att dra på sig overall och mössa och vägrar att ha vantar på sig. Då längtar vi till våren när det räcker med sandaler och ryggsäck för att komma i väg till skolan eller förskolan.

Den svenska naturen har gjort oss rika, men den har också krävt att vi har jobbat hårt för att få njuta dess frukter. Skogen och malmen har lagt grunden för vårt välstånd, och fortsätter att göra det än i dag. Men bara naturtillgångar räcker inte för att ge alla i ett land ett bra liv, det ser vi på många andra håll i världen. Sveriges historia är berättelsen om människor som slitit och släpat och strävat för att bygga en bättre tillvaro, för sig själva, för sina familjer, ofta under tuffa förhållanden och omständigheter som förändrats och ställt nya krav.

Delar av Sveriges historia har skrivits av företagare som Gustav de Laval och Monica Lindstedt, vetenskapsmän som Nanna Svartz och Carl von Linné, och uppfinnare som Alfred Nobel och Barbro Hjalmarsson. Vi har alla dessa att tacka för mycket.

Men som Vilhelm Moberg en gång skrev: ”Historien nämner ingen enda svensk odlare eller åkerröjare vid namn. Dock äter vi ännu i dag brödet från den jord som de erövat åt oss – icke från andra folk, utan från ödemarken.”

I dag är det andra okända namn som ligger bakom den svenska strävsamheten. Det är ansikten vi möter när vi köper en korv. Röster vi hör när vi ringer kundtjänst. Och kanske står ett förnamn på namnbrickan på vårdcentralen: Jesper, Yamina, eller Jessica.

Varje dag går män och kvinnor i hela landet till jobbet och gör insatser i det tysta. Sverige är ett föredöme i att en större andel kvinnor än i nästan något annat land går till jobbet och tjänar sina egna pengar. Så har det inte alltid varit, men många strävsamma och beslutsamma personer har krossat det ena glastaket efter det andra.

Berta Persson var den första kvinnan i Sverige som var busschaufför i linjetrafik. Elin Jacobsson och Anna Sandstedt var de första två kvinnorna som blev byggnadsingenjörer i Sverige. Eva Andén var den första kvinnan i Sverige som blev advokat.

Det är några, av alla, som steg för steg och bit för bit har förvandlat Sverige från ett fattigt land till ett rikt. Sveriges styrka är inte skapad av något parti, utan av människor som har jobbat hårt, sett möjligheter i smått och stort och tagit dem. Så har vi också skapat vår förmåga att ta hand om varandra och andra.

Sverige är trygghet och landet lagom. Vi kallas tråkiga ibland. Men Sverige har också Pippi Långstrump, som fyller 70 år i år. Som minsann inte tänker låta andra begränsa henne eller säga till henne hur det borde vara eller vad man får göra. Och som lärt generationer av tjejer och killar här och i andra länder att du har rätt att vara och bli den du vill och kan.

Som Pippi själv uttrycker det: ”Det har jag aldrig provat förut, så det klarar jag

säkert.”

Här i Sverige ska det spela större roll vart du är på väg än var du kommer ifrån. Och oavsett vem du är ska du kunna bli den du kan och vill vara. Det finns fortfarande hinder mot det. Men dem vill jag riva.

Ibland är jag rädd att vi tar det för givet. Det välstånd vi har, den sammanhållning vi känner, och det samhälle vi byggt. Att det är något slags rättighet vi har oavsett hur förutsättningarna eller omvärlden förändras. Men det är farligt om den politiska debatten bara handlar om hur vi fördelar det vi har i dag. Eller om den utgår från föreställningen att det var bättre förr. Frågan vi måste ställa är: hur kan Sverige fortsätta växa?

Framtiden är inte enkel, ljus eller given – den blir vad vi gör den till. Det kräver att vi är rädda om och stärker det som byggt oss starka. Att vi fortsätter se det som ännu inte är bra i vårt samhälle. Att vi fortsätter sträva mot att bli ännu bättre.

För när Sverige ställs inför nya utmaningar behöver vi påminna oss om vad som gjort oss – och kan fortsätta göra oss – starka. Vi behöver gamla svenska värderingar för att kunna möta nya tider.

I Sverige handlar rättvisa om att göra rätt för sig. När jag tar mitt ansvar ska jag kunna lita på att du tar ditt. Orden uttalas sällan, men de finns där och de håller ihop oss. På samma sätt finns det en gemensam idé om vad som är orättvist. Vi känner det när någon missbrukar de system som vi alla har bidragit till att bygga upp. Det är ilskan när människor utnyttjas och behandlas illa. Det är sveket vi känner när löften inte hålls eller avtal bryts.

Och samtidigt har vi förväntningar på varandra, att alla människor tar sitt ansvar. Att alla strävar efter att göra rätt för sig. Att alla som bor i Sverige ska göra allt i sin makt för att komma i arbete i stället för utanförskap – oavsett om man är född här eller inte och oavsett varför man har hamnat där man har hamnat. Att det alltid ska löna sig bättre att arbeta än att inte göra det. Det är

egentligen ganska enkelt – och det är väldigt svenskt.

Samtidigt är politikens ansvar att skapa goda förutsättningar för alla. Våra bärande samhällsinstitutioner ska fungera. Sverige ska fungera. Inte genom att ordnas eller serveras uppifrån åt dig, utan genom att du ska kunna komma till din rätt utifrån det du kan, oavsett vem du är. Ett sådant samhälle måste vägra låta någon hamna utanför. Ett sådant samhälle kan aldrig acceptera extremism, rasism eller diskriminering. Ett sådant samhälle vägrar dela upp människor i vi och dem. Sådant gör att människor krymper. Det kan vi aldrig tillåta. I vårt Sverige ska människor ges möjlighet att växa. Och det gäller alla.

Här i Sverige har vi lärt oss att vårt välstånd, det bygger vi tillsammans. Vi gör rätt för oss. Vi går till jobbet, vi kommer i tid och vi klagar sällan.

Men många i vårt land går inte till jobbet en vanlig dag. Var sjunde person i arbetsför ålder befinner sig fortfarande i utanförskap.

Att bekämpa utanförskapet är och ska alltid vara vår viktigaste uppgift. Det finns många orsaker till att människor hamnar i utanförskap, men känslan är alltid densamma. Att inte riktigt höra till. Att inte riktigt vara behövd. Det är känslan av att vara otrygg och ofri.

Utanförskapet vid 2000-talets början handlade till stor del om att människor som varit inne på arbetsmarknaden trycktes ut, eftersom bidragssystemen hade gjort att arbete lönade sig alldeles för dåligt.

Men i dag ser vi också hur utanförskapet breddas. Risken för att bidragssystemen trycker ut människor från arbetsmarknaden finns till viss del kvar. Men vi ser också att det finns människor som av olika anledningar aldrig fått ett första jobb. Unga och utrikes födda drabbas ofta värst. Detta är det nya utanförskapet.

Och det nya utanförskapet börjar ofta tidigt.

I en intervju med Unicef sammanfattar en 15årig pojke i en mening hur det nya utanförskapet känns:

”Jag har missat mycket i skolan och nu känns det som att det är kört.”

När en 15-årig pojke anser att det är kört – då har vi misslyckats.

För den som har kort utbildning, har hoppat av gymnasiet eller aldrig ens fick chansen att gå i skola ordentligt, är trösklarna till arbetsmarknaden alltför höga. Den som tidigt har trampat snett lär sig i dag att bidrag är enda möjligheten att hanka sig fram.

Det nya utanförskapet skapar otrygghet för hela samhället. Det nya utanförskapet begränsar människor – och det begränsar Sverige. Vår uppgift är därför tydlig: Fler jobb, fler vägar in på arbetsmarknaden, fler chanser till bättre utbildning. Då kan fler människor komma till sin rätt.

Att ta sig an det nya utanförskapet är ingen lätt utmaning. Det kräver reformer, i många steg, över lång tid. Det behövs fler växande företag så att det finns jobb att få. Det behövs tydliga drivkrafter så att det alltid lönar sig att arbeta. Det behövs utbildning som rustar människor för framtiden, som tar vara på varje människas inneboende kraft. Och det behöver börja tidigt.

Alla vi som har fått uppleva glädjen att bli föräldrar vet att lusten att lära och upptäcka nytt finns där från första ögonblicket. Det första leendet. Det första steget. Det första ordet. Det första skrubbsåret på knäet, den första skoldagen, den första kärleken.

Vi vill ge våra barn bästa möjliga start i livet. Det kräver mycket av oss som föräldrar och familjer. Och det kräver också mycket av våra skolor och förskolor.

När jag träffar kollegor från andra länder får jag ofta frågan om vem som tar hand om familjen när jag arbetar. Sådana frågor får man inte lika ofta i Sverige. Förutom att det finns fler jämställda pappor här än på många andra håll, så möjliggör förskolan att båda föräldrarna kan kombinera familjeliv och arbetsliv. Och vi vet i dag att förskolan har stor betydelse för barns chanser att lyckas senare i livet. Särskilt för barn som av någon anledning inte har någon förälder

som kan eller vill engagera sig i ens utbildning.

Förskolorna ger våra barn lärande, vänner och lek. Den gör att våra barn växer som individer. Den rustar dem för framtiden – både för skolan, för det sociala umgänget, och för arbetslivet.

Trots detta är en del föräldrar, särskilt mammor med sämre ekonomiska förutsättningar, ofta en längre tid utanför arbetsmarknaden. De tar ett större ansvar för det obetalda hemarbetet och får en sämre förankring på arbetsmarknaden. Med tiden får detta ofta konsekvenser. Risken att bränna ut sig ökar på grund av vardagsstressen. Karriärvägarna blir färre och förankringen på jobbet sämre.

Sveriges föräldrar måste därför vara trygga i att de kan ha tillgång till en bra förskola som svarar upp mot strävan efter att ge alla barn en så bra start i livet som möjligt. Oavsett var i Sverige man bor.

Därför vill jag i dag presentera två nya förslag:

För det första: att den allmänna förskolan utökas till att gälla från två års ålder i stället för dagens tre. Det skulle innebära att Sveriges familjer får möjlighet till avgiftsfri förskola för sina barn 15 timmar i veckan redan från det att barnet är två år gammalt.

För det andra: jag vill göra barngrupperna mindre. När grupperna blir för stora riskerar barn att inte bli tillräckligt sedda, trots medarbetarnas slit. Därför vill vi öka stödet till mindre barngrupper i förskolan till att omfatta en miljard kronor per år. Det ska särskilt premiera de skolor som arbetar aktivt med språkinläring.

Det ger fler barn det utrymme till lek och lärande som de behöver. Särskilt de som inte får det hemma. Det ger också fler familjer, särskilt dem med låga inkomster, ännu bättre möjligheter att kombinera familjeliv med arbete.

När förskolan blir tillgänglig för fler, när barngrupperna blir mindre, när vi får mer lek och lärande – då lägger vi grunden för att fler ska få en bättre start i livet.

När du vaknar klockan fyra på natten av att minstingen gråter och du vet att väckarklockan kommer att ringa om två timmar. När du väcktes vid samma tid natten före för att storasyster inte kunde sova. När kalaset fick avbrytas och du fick åka till barnakuten för att leken inte gick riktigt som det var tänkt.

Då tänker du kanske inte så mycket på konkurrenstrycket från Kina.

Du tänker nog mer på om förskolan verkligen har tid att ta hand om barnen även om du lämnar lite tidigare än det var sagt. Du hoppas att barnen trivs i skolan och på fritids och att det är okej att du kommer lite för sent nu igen och hämtar.

Men allt hänger ihop. För det är i vardagslivet vi skapar förutsättningar för att möta en bättre framtid. Konkurrenskraft är inte alltid stora åtgärder långt borta. Det handlar om att vi steg för steg tillsammans bygger Sverige starkare.

För vi fortsätter utmanas av andra. När läskunnigheten ökar i resten av världen blir vi sämre på att läsa i Sverige. Trots att vi är ett av de länder i världen som satsar mest på skolan. Vi är ett av världens mest exportberoende länder, men sedan millennieskiftet har vår export vuxit långsammare än våra exportmarknader. Det är fler fabriker som slår igen än som öppnar. Och det gäller i hela Europa, som hankar sig fram i en värld där andra rusar fram i expressfart.

Så behöver det inte vara.

Tidigare i veckan träffade jag Indiens president och det är slående hur målmedvetet Indien satsar på utbildning, tillväxt och stärkt konkurrenskraft. För att ge sina medborgare bättre möjligheter att växa och därmed stärka sitt land. Nu lyfts hundratals miljoner indier ur fattigdom. Vi ska vara glada över att så många människor i världen är på väg att få det så mycket bättre. Det utmanar oss – men det skapar också möjligheter.

Det kräver att svenska företag kan växa och exportera. Att industrin har bra villkor och utvecklas jämfört med konkurrenterna, men också att nya branscher växer så bra som de bara kan. Att tal om näringspolitik inte stannar i ord utan också omsätts i möjlig handling, utan att det är för dyrt eller svårt här. Tvärtom.

Vi kommer nog aldrig ha världens mest använda språk, mest centrala läge eller bästa vårväder – men då är det desto viktigare att vi kan konkurrera med annat. Därför skulle vi behöva ha ett av världens allra bästa klimat att skapa jobb i. Då krävs mer än ord. Då krävs politiskt ledarskap och reformer som gör jobben ännu fler, inte svårare eller dyrare att skapa. På 10 år fördubblades andelen företagare i Sverige och jobbtillväxten tog fart. Men det räcker inte. Och därför utvecklar vi politiken.

Under våren har vi föreslagit att det ska bli enklare att starta företag, att nya företag lättare ska kunna få kapital så att de kan växa och anställa, och att investeringarna i infrastrukturen ska öka.

Så kan Sverige växa. Och så blir jobben fler.

I Sverige lärde vi oss tidigt hur viktig skolan är. För att skapa samhörighet. För att göra oss trygga i förändring.

Sveriges lärare och elever gör varje dag fantastiska saker i klassrummen, ingen ska behöva tvivla på det. Jag förstår den frustration som uppstår när man jobbar i en skola och ständigt känner sig ifrågasatt. Där de flesta, ofta tvärsäkra på sin sak, presenterar sin favoritlösning på skolans problem. Men det är en av vår tids största utmaningar att vända den negativa utvecklingen i den svenska skolan. Där har vi fortfarande mycket kvar att göra.

Ingen ska behöva vara orolig för att skolan sviker barnens rätt till kunskap. Därför har vi föreslagit mer matte i högstadiet, programmering på schemat redan i första klass, att antalet karriärlärartjänster utökas, att förskolan får förstelärare, och att Skolinspektionen ska få möjlighet att ta över eller stänga dåliga skolor. Vi behöver fortsätta stärka den svenska förskolan och skolan och det inte bara i ord utan även i handling.

För Sveriges elever och lärare väntar nu sommarlov. Nu i dagarna står föräldrar runt om i landet och försöker hålla tårarna tillbaka när barnen sjunger och allt

fler, snart ännu fler, får sina betyg. Jag hoppas att vi är många föräldrar som passar på att tacka lärarna lite extra på avslutningen. För de förtjänar värme och uppskattning för att de tar sig an den svåra uppgiften att ge våra barn kunskaper för livet.

Men till hösten finns utmaningen kvar. Svensk skola har mer att ge. För Sverige kan mer.

Sverige är ett av världens bästa länder att födas, växa upp och leva i.

Från äldreboendets sängkant till universitetets läsesalar. Från restaurangernas diskbänk till sjukhusets korridorer. Från butikens gångar till handläggarens kontor – varje dag visar människor i vårt land vad svensk strävsamhet innebär i praktiken. Strävsamheten har fått vårt land att växa. Den har låtit oss som människor växa.

När vi formar framtidens politik finns ett tydligt vägval: En del vill trona på minnen från fornstora dagar. Jag vill göra det möjligt för människor att göra den ljusnande framtid till vår.

Det kräver att vi håller fast vid att här i Sverige, här behöver vi varandra. Inte bara för att nå framgång, utan för att jobben ska bli fler, välfärden tryggare och framtiden säkrare.

Vi behöver mer av strävsamhet, samhörighet och samarbete. Företagsamhet, flit och frihet. Vi är ett litet land i världen, men vi har stora ambitioner för vårt samhälle.

Vi ska fortsätta göra det mer lönsamt att arbeta, vi ska fortsätta rusta skolan så den kan rusta oss och våra barn, vi ska bygga vägar in i samhället för alla.

Vi ska fira vår nation i dag genom att lova varandra att tillsammans bygga den ännu bättre i morgon. För vi vill mer. Och Sverige kan mer.

Tack!

Taggar

2010-tal, 2015, Kvinna, Moderaterna, Nationaldagen, Sommartal

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/anna-kinberg-batra-sommartal-pa-nationaldagen-2015>